

SFIR
Svenska Föreningen för Immaterialrätt

Utrikesdepartementet
Enheten för främjande av EU:s inre marknad
103 39 Stockholm

Ref dnr UD2015/267/FIM

Remissvar angående Kommissionens meddelande om ”En strategi för en inre digital marknad i Europa” (KOM(2015) 192 slutlig)

Svenska Föreningen för Immaterialrätt (”SFIR”) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Kommissionens meddelande om ”En strategi för en inre digital marknad i Europa” (KOM(2015) 192 slutlig). Föreningen anför följande.

A. *Allmänna utgångspunkter*

Enligt sina stadgar ska SFIR bidra till en ändamålsenlig och enhetlig utveckling av lagstiftning och rättstillämpning på immaterialrättsområdet, såväl i Sverige och de övriga nordiska länderna som på det vidare, internationella planet. Föreningens medlemmar är personer som i sin yrkesutövning kommer i kontakt med frågor av immaterialrättslig karaktär. Föreningen har inte till ändamål att tillvarata några särskilda intressen hos medlemmarna.

EU-kommissionen söker, i tillägg till andra initiativ till harmonisering som redan vidtagits, ta ett helhetsgrepp på centrala frågor som påverkar utvecklingen av en välfungerande digital inre marknad. SFIR välkomnar kommissionens meddelande med förslag som ska förbättra tillgången till digitala varor och tjänster för konsumenter och företag, skapa goda förutsättningar för att digitala nät och tjänster ska utvecklas, samt maximera tillväxtpotentialen för den europeiska digitala ekonomin. Men med beaktande av SFIR:s verksamhet och direkta intresseområden begränsar föreningen sitt yttrande till några särskilda synpunkter på immaterialrättsliga aspekter, nämligen respekten för upphovsrättslagstiftningens karaktär i ett gränsöverskridande sammanhang, upphovsmännens rätt till skälig ersättning för utnyttjanden av deras verk, mellanhänders ansvar och sanktioner.

B. *Särskilda synpunkter*

Eftersom det är väl känt att ökad harmonisering på immaterialrättsområdet, inklusive av upphovsrätter, underlättar för både rättshavare och nyttjare, saknar föreningen i samband med ett övergripande initiativ som det aktuella målsättningen att konsolidera den europeiska lagstiftningen på upphovsrättsområdet genom en förordning.

Medan det finns all anledning att välkomna de nya initiativen till ett bättre fungerande digitalt Europa med ökad transparens och starkare gemensamma nämnare, är sådana initiativ och

förslag inte problemfria från lagstiftningssynpunkt. För det första, och som brukar understrykas av regering och riksdag i samband med diskussioner om inskränkningar eller undantag i skyddet, är upphovsrätt en privaträttslig (civilrättslig) ensamrättskonstruktion på avtalsfrihetens grund. Därför menar föreningen att såväl nationella som europeiska lagstiftare i möjligaste mån bör avstå från att begränsa eller ingripa i avtalsfriheten och i stället stimulera utvecklingen mot gränsöverskridande åtkomst av privata lagliga nättjänster (jfr avsnitt 2.3 och 2.4). För det andra måste internationella konventionsåtaganden på upphovsrättsområdet respekteras.

Risken för hämmande bieffekter av ökat inslag av tvingande lagstiftning på upphovsrättsområdet ska inte underskattas. Det finns en risk för begränsning av utbudet av tjänster för digitalt innehåll. Om leverantörer av nättjänster enligt lag ska tillhandahålla sina tjänster till konsumenter i flera territorier – exempelvis grundat på tvångslicens, en ursprungslandsprincip eller tvingande avtalsrättsliga bestämmelser – riskerar det att i praktiken hämma utvecklingen av frivilliga lagliga tjänster.

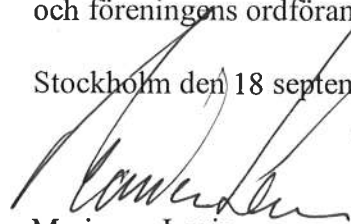
Upphovsmännens rätt till skälig ersättning är fastslagen i internationella konventioner som förutsätter att reglerna inte fråntar upphovsmännen deras rätt till skälig ersättning för det nyttjande som sker (jfr skäl 105 ff. i EU-domstolens dom de förenade målen C-403/08 och C-429/08, *Premier League*). I ett harmoniserat upphovsrättsystem går det visserligen att bygga ersättningssystem på en så kallad ursprungslandsprincip (jfr avsnitt 2.4), så att ersättningen kan fasställas med ”hänsyn till alla sändningsaspekter, såsom den faktiska publiken, den potentiella publiken och språkversionen” (se skäl 17 till satellit- och kabeldirektivet). Föreningen förutsätter att en ursprungslandsprincip även för vissa former av digitalt material ska styras av en motsvarande princip som garanterar upphovsmän och andra rättshavare deras rätt till skälig ersättning för det nyttjande som sker. Som kommissionen påpekar är åtgärder för rättvis ersättning till upphovsmän viktiga för att uppmuntra till skapande av innehåll i framtiden.

SFIR stödjer kommissionens förslag till förtydligande av mellanhänders ansvar i samband med förmedling av intrångsmaterial (avsnitt 2.4 och 3.3). De skillnader som finns mellan medlemsstaterna, och som är tillåten enligt sista meningen i skäl 59 till direktivet 2001/29 om upphovsrätten i informationssamhället, leder enligt föreningen till betydande störningar på den inre marknaden på ett område som har direkt inverkan på konkurrensförutsättningar för lagliga nättjänster. Det behövs effektiva och enhetliga regler om förutsättningarna för att rikta skilda slag av förelägganden mot aktörer som åtminstone till viss del har baserat sina affärsmodeller – t.ex. försäljning av internetabonnemang – på förmedling av intrång i film, musik och annat upphovsrättsligt skyddat material.

Därtill kan tilläggas att föreningen också varmt stödjer utvecklingen av stränga och effektiva sanktioner på immaterialrättsområdet. Det gäller inte minst initiativ för att komma åt de grova förövarna av counterfeit- och piratverksamhet. Men tyvärr har hittills initiativ till sådan lagstiftning inte lyckats göra de avgränsningar som krävs för en rättssäker tillämpning.

SFIR:s yttrande har författats av ordföranden för SFIRs upphovsrättsgrupp, Johan Axhamn, och föreningens ordförande. Yttrandet har kommunicerats till SFIR:s styrelse för synpunkter.

Stockholm den 18 september 2015

Marianne Levin
Prof. jur. dr, fil. dr *h.c.*
Ordförande SFIR

David Ramsjö
Byrådirektör
Sekreterare SFIR